

**ESPAI DOMÈSTIC I CULTURA MATERIAL.
UNA APROXIMACIÓ HISTÒRICA A LES
CASES RURALS DEL BERGUEDÀ.**

María del Agua Cortés Elía

TESI DOCTORAL

Directora: Paloma González Marcén

PROGRAMA DE DOCTORAT EN ARQUEOLOGIA PREHISTÒRICA

Departament de Prehistòria. Facultat de Filosofia i Lletres.

UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA

Gener de 2016

Volum 2. Annexes.

VOLUM 2.
ANNEXES.

ESPAI DOMÈSTIC I CULTURA MATERIAL.

UNA APROXIMACIÓ HISTÒRICA A LES CASES RURALS DEL
BERGUEDÀ.

María del Agua Cortés Elía

Se la forma scompare la sua radice è eterna.

Gialal al-Din Rumi, poeta persa.
Escultura en neó de Mario Merz.

(Collezione Peggy Guggenheim. Venezia).

ÍNDEX DEL VOLUM 2

8. ANNEXES.....	5
8.1. ELEMENTS DOCUMENTATS (Les fonts principals).....	6
8.1.1. LLISTAT DE CASES PER MUNICIPIS.....	7
8.1.2. LLISTAT DE LES CASES SELECCIONADES AMB FOTOGRAFIA.....	13
8.1.3. MAPA D'UBICACIÓ GENERAL DE LES CASES SELECCIONADES.	43
8.2. IMATGES.....	44
8.2.1. IMATGES COMPLEMENTÀRIES ALS TEXTS.....	45
8.2.1.1. ÍNDEX D'IMATGES	45
8.2.1.2. IMATGES.....	55
8.2.2. RECULL D'IMATGES ANTIGUES.....	172
8.2.2.1. FOTOGRAFIES DE L'ARXIU DE LA MASIA CATALANA.....	172
8.2.2.2. PINTURES D'EXVOTS.....	180
8.2.3. DIBUIXOS.....	182
8.2.3.1. ÍNDEX DELS DIBUIXOS	182
8.2.3.2. DIBUIXOS.....	183
8.3. DOCUMENTACIÓ D'ARXIU.....	195
8.3.1. ÍNDEX DELS DOCUMENTS CONSULTATS	196
8.3.2. RESUMS DE LA SELECCIÓ DE DOCUMENTS.....	204
8.4. ESTADÍSTIQUES	230
8.4.1. BAIX BERGUEDÀ, CASES DE TRES COSSOS	232
8.4.2. BAIX BERGUEDÀ, CASES DE DOS COSSOS	238
8.4.3. ALT BERGUEDÀ, CASES DE TRES COSSOS	243
8.4.4. ALT BERGUEDÀ, CASES DE DOS COSSOS	250
8.5. PLANIMETRIES.....	256
8.5.1. ESQUEMES BÀSICS	257
8.5.2. PLANTES COMPLERTES AMB ESPAIS INTERIORS.....	308

8. ANNEXES

8.1. ELEMENTS DOCUMENTATS (Les fonts principals)

8.1. ELEMENTS DOCUMENTATS (Les fonts principals)

8.1.1. LLISTAT DE CASES PER MUNICIPIS

Municipi	Casa	Coordenades UTM	
		x	y
Avià	Caseta de Salvans	401535	4659821
	Mas Vell	402834	4659054
	Vilanova	402097	4657155
	Pagerols	402648	4656282
	Vilamarí	403026	4656294
	Barraca Vilamarí	403198	4657052
	Vilajoana	404619	4656673
	Cubinsà	403718	4656747
	Ballús	405662	4656181
	Casancots	401964	4656338
	Casavella Graugés	404581	4657982
	La Rovira	402096	4658958
	Torrentbó	404030	4657786
	Puig Obiols	405476	4657314
	Noet	404772	4659743
	Bep Vell	403323	4658021
	Casancamp	403515	4659065
	Guarans	402589	4657771
	La Bauma	401361	4656640
	Montorsí	405750	4658243
Pere Vell	403424	4660133	
Porxos	400161	4657782	
Pou	401499	4658606	
Roureda Vella	404374	4659319	
Santamaria	403554	4658431	
Subirana	404659	4657316	
Terradelles	405167	4655339	
L'Espunyola	Quatre Vents	398994	4656307
	Boixadera Cint	394292	4657498
	Turrielles	392528	4654207
	La To	396073	4655651
	Vileta Vella	393869	4657046
	Cal Macià	397868	4656833
	Mercadal	393142	4657409

	Ardit	396606	4656601
	Ballesta	395697	4656817
	Castell	399265	4655699
	Codina	399122	4654397
	Juncà	401484	4653994
	El Mas	400431	4655887
	Esquerrà	395136	4657498
	La Pobla	399186	4656441
	Reixacs	396750	4657135
	Cal Tet	394482	4654166
	Torrades	396427	4657194
	Travé	394188	4654235
	Xoriguera	401196	4653660
Montclar	El Riu	397521	4652556
	Cal Gabatx	396418	4652780
	Vilariquer	396161	4651822
	La Tor	396818	4652127
	Sastret	397764	4652480
	Les Sitges	398901	4651537
	El Circuns	397275	4653303
	Casa Gran	396770	4653840
	La Tàpia	396262	4653229
	Sant Ponç	398700	4653808
	Casanova Sant Quintí	402536	4654525
	Barraca	397309	4650121
	Casaguà	395959	4653758
Montmajor	Boixadera Bancs	391546	4657655
	Torrabadella	392974	4645115
	Quer Lluelles	389684	4650459
	Ballarà	388253	4646135
	Agut	388417	4648143
	Vima	392230	4647240
	Fígols	393536	4646934
	Cal Bisbe	393810	4651737
	Soldevila	389017	4646829
Casserres	Bernades	403685	4655284
	Ballús	401214	4650905
	Bauma 7 portes	402153	4651321
	Bauma de Ca n'Aloy	401871	4653127
	Cal Blasi	401772	4649320
	Cal Cirera	402903	4651576

	Cal Fàbrega	404261	4655625
	Cal Cunill o Francisco	404587	4652241
	Cal Millàs	402545	4651090
	Casamitjana del Guixaró	403400	4651220
	Solerot	402988	4654367
	Trullàs	403512	4653718
	Viladases	406804	4651693
	Vilanova	404995	4652172
	Masoveria Soler Sant Pau	403909	4654375
Capolat	Trasserra	394899	4659752
	Vilella	393571	4660946
	Cal Julit	400146	4660567
	Barons	399438	4659296
	Casanblanc	395782	4663035
	Casòliva	393820	4659346
	Cortics	398464	4660243
	El Puig	396362	4658284
	Els Forats	400609	4660307
	Gragès	398080	4659890
	La Closa	399006	4659345
	La Coma	399319	4659613
	La Vila	397002	4659766
	Runers	396253	4659665
	Torneula	398778	4657990
	Viladomat	400566	4661093
	Puig de la Torre	394988	4662536
	Beltran	393225	4659241
	Sant	393234	4659318
	Solanelles	398654	4660570
	Guixera Clot	398205	4661289
	Mesquita	398515	4661408
	Sorribes	400171	4660661
	Balart	400340	4660895
	Llengot	396751	4658994
	La Timonosa	393832	4661788
	Molinot	399235	4659422
	El Grau	400502	4660342
	Molí Terrers	395071	4662182
	Rectoria de Sant Martí	396854	4659205
Paredada	397604	4657827	
Olvan	Ballaró	410196	4656220

	Boladeres	410161	4656262
	Farreres	407423	4656720
	Fuives	408398	4658280
	La Pera	412193	4657069
	La Riba	411495	4657909
	La Tor	410537	4658891
	Minoves	407048	4657481
	Palau de Biure	409216	4651109
	Trasserra	410608	4655261
	Valldaura Nou	412673	4658955
Sagàs	Mateus	416828	4656269
	Balma de Cerdenyà	410192	4652680
	Bufart	413954	4653461
	Cal Costet	415444	4654615
	Casaponsa	409926	4649411
	Els Clots	414151	4652505
	Bauma del Pou	415698	4655400
	Bauma d'en Sala	408874	4652910
	La Roqueta	413094	4654810
	La Sala de Biure	411513	4653178
	Masoveria de Palau	409317	4651310
	Salvans Vell	412817	4652321
	Teixidor	409666	4649792
	Caseta d'en Pedrós	411050	4653638
Santa Maria de Merlès	Cal Font	416315	4652143
	Camadoca	415349	4650252
	Costa de Caballeria	415115	4648164
	El Mas	414964	4649236
	El Solerot	415652	4646417
	La Guaitata de Pregones	412678	4647047
	Serra Degollats	416244	4649104
	Vilalta	416245	4653214
Vilada	Eres Guardiolans	413671	4665039
	Sant Pere	413799	4665786
	El Soler	413760	4665602
	La Sala	409324	4665079
	Eres Vilada	412133	4666144
	Viladomat	410203	4666081
	La Peçola	412145	4666229
	Pradell	414080	4665432

Borredà	Puigcerçós	421262	4665341
	Sobirà	418121	4666378
	Vilardell	416866	4665283
	Camprubí	417097	4665398
	Torrents	414144	4668056
La Nou	La To	409615	4670676
	Casadesús	408448	4666821
	La Canal	407819	4668306
	Terradelles	408028	4666731
	Comarodana	407364	4671606
La Pobla Lillet	Espelt	410616	4677182
	Cellers	417869	4673318
	El Monestir	416922	4677187
	El Castell	416666	4676676
	Teuleria Montverdor	418547	4676364
	Montclús de Dalt	417109	4673305
	Sarga	417247	4677495
	Vilardell	416866	4676534
	Xaró	415313	4677387
	El Bruc	417219	4678100
	Vallfogona	412992	4674593
	Martinet	415326	4677432
Sant Jaume de Frontanyà	Tubau	420880	4672948
	Marxandó	419375	4671007
	Sta Eugènia de Solís	418477	4672880
	Casablanca	419514	4670947
	Frontanyà	418532	4671138
	Picanyes	417861	4670162
	El Prat	420761	4671983
	Terradelles	418608	4670254
	Oms	418312	4670396
	Planes	421911	4671548
	Vinyes	418077	4668904
	Molí Quirze	419914	4670531
	Les Pletetes	418625	4669203
Castellar del Riu	Can Cabra	392986	4665364
	Terça	396188	4662523
	Sorribes	393292	4665317
Cercs	La Balma	404544	4666236
Bagà	Creu de l'Om	405406	4679254
	El Quer	404739	4677796

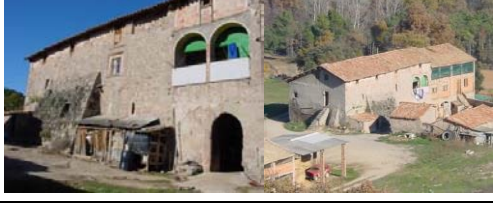

	Graners	406374	4677319
	Viudo	406370	4677301
	Matallops	405391	4677754
Gisclareny	Torre Faia	402988	4679879
	Puig de la Baga	401801	4679930
	Monell	400656	4680522
	Murcurols	399736	4680053
Vallcebre	La Muga	402124	4674503
	Cal Toni	403153	4673307
	Cal Simon	403701	4673968
	Cal LLeuger	403860	4673823
	Cal Tiet	401649	4674448
	Cal Corrent	401942	4672426
	Ca l'Agustí	402121	4675605
Saldes	Plata	392585	4673957
	Ponis	392586	4673952
	Sull	398276	4676491
	Llenes	397108	4676230
	Quel	392365	4673903
	Mestre	396419	4675590
	Tresegona	396547	4675351
	Farines	392054	4674795
	Capdevila	392125	4674862
Gósol	Casa Gran Moripol	390827	4672750
	Casa petita Moripol	390874	4672758
	Molí Güell	392147	4671826
	Tampanada	389461	4676985
	Andreuet	390960	4675141
	Xeringa	389664	4677067

8.1.2. LLISTAT DE LES CASES SELECCIONADES AMB FOTOGRAFIA.

El llistat conté les 228 cases que s'han documentat en el treball.

En negreta i majúscules s'indiquen les 76 cases de les que s'ha estudiat en detall l'espai intern.

Municipi		
Avià	CASETA DE SALVANS	
	MAS VELL	
	VILANOVA	
	PAGEROLS	
	VILAMARÍ	

BARRACA DE VILAMARÍ		
VILAJOANA		
CUBINSÀ		
BALLÚS		
CASANCOTS		
CASAVELLA DE GRAUGÉS		
LA ROVIRA		

<p>TORRENTBÓ</p>		
<p>PUIG D'OBIOLS</p>		
<p>Noet</p>		
<p>BEP VELL</p>		
<p>Casancamp</p>		
<p>Guarans</p>		
<p>La Bauma</p>		

<p>Montorsí</p>		
<p>Pere Vell</p>		
<p>Porxos</p>		
<p>Pou</p>		
<p>Roureda Vella</p>		
<p>Santamaria</p>		
<p>Subirana</p>		

	Terradelles	
L'Espunyola	QUATRE VENTS	
	BOIXADERA CINT	
	TURRIELLES	
	LA TO	
	Vileta Vella	
	CAL MACIÀ	

<p>MERCADAL</p>		
<p>Ardit</p>		
<p>Ballesta</p>		
<p>Castell</p>		
<p>Codina</p>		
<p>Juncà</p>		
<p>El Mas</p>		
<p>Esquerrà</p>		

La Pobla			
Reixacs			
Cal Tet			
Torrades			
Travé			
Xoriguera			
Montclar	EL RIU		

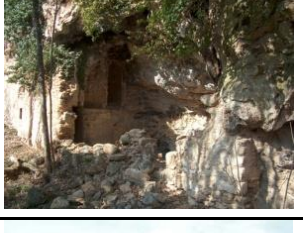

<p>CAL GABATX</p>		
<p>VILARIQUER</p>		
<p>LA TOR</p>		
<p>SASTRET (CASTELL)</p>		
<p>Les Sitges</p>		
<p>El Circuns</p>		
<p>Casa Gran</p>		

	La Tàpia	
	Sant Ponç	
	Casanova Sant Quintí	
	Barraca	
	Casaguà	
Montmajor	BOIXADERA DELS BANCS	
	TORRABADELLA	
	QUER LLUELLES	

<p>BALLARÀ</p>			
<p>AGUT</p>			
<p>Vima</p>			
<p>Fígols</p>			
<p>Cal Bisbe</p>			
<p>Soldevila</p>			
<p>Casserres</p>	<p>BERNADES</p>		
	<p>Ballús</p>		

BALMA 7 PORTES		
Bauma Ca n'Aloy		
Cal Blasi		
Cal Cirera		
Cal Fàbrega		
Cal Cunill o Francisco		
Cal Millàs		
Casamitjana del Guixaró		

Solerot	
Trullàs	
Viladases	
Vilanova	
Masoveria Soler de Sant Pau	
Capolat	TRASSERRA
	VILELLA
	CAL JULIT

BARONS		
CASANBLANC		
CASÒLIVA		
CORTICS		
EL PUIG		
ELS FORATS		
GRAGÈS		
LA CLOSA		

<p>LA COMA</p>		
<p>LA VILA</p>		
<p>RUNERS</p>		
<p>TORNEULA</p>		
<p>VILADOMAT</p>		
<p>Puig de la Torre</p>		
<p>BELTRAN</p>		
<p>SANT</p>		

<p>SOLANELLES</p>		
<p>GUIXERA CLOT</p>		
<p>MESQUITA</p>		
<p>SORRIBES</p>		
<p>BALART</p>		
<p>LLENGOT</p>		
<p>La Timonosa</p>		
<p>El Molinot</p>		

El Grau		
Molí Terrers		
Rectoria de Sant Martí		
Paredada		
Olvan	BALLARÓ	
Boladeres		
Farrerres		
Fuives		

La Pera		
La Riba		
La Tor		
Minoves		
Palau de Biure		
Trasserra		
Valldaura Nou		
Sagàs	MATEUS	

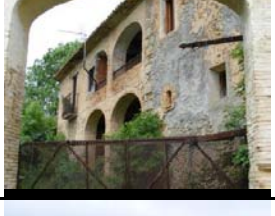

Balma de Cerdenyà			
Bufart			
Cal Costet			
Casaponsa			
Els Clots			
Bauma del Pou			
Bauma d'en Sala			
La Roqueta			

La Sala de Biure			
Masoveria de Palau			
Salvans Vell			
Teixidor			
Caseta d'en Pedrós			
Santa Maria de Merlès	Cal Font		
	Camadoca		
	Costa de Caballería		

El Mas	
El Solerot	
La Guaitata de Pregones	
Serra Degollats	
Vilalta	
Vilada	<p data-bbox="459 1288 796 1464">Eres Guardiolsans</p>
Sant Pere	
El Soler	

La Sala			
Eres Vilada			
Viladomat			
La Peçola			
Pradell			
Borredà	Puigcerçòs		
	Sobirà		
	Vilardell		

	Camprubí		
	Torrents		
La Nou	LA TO		
	Casadesús		
	La Canal		
	Terradelles		
	Comarodana		
La Pobla Lillet	ESPELT		

<p>CELLERS</p>		
<p>El Monestir</p>		
<p>El Castell</p>		
<p>TEULERIA MONTVERDOR</p>		
<p>Montclús de Dalt</p>		
<p>Sarga</p>		
<p>Vilardell</p>		
<p>Xaró</p>		

El Bruc		
Vallfogona		
Martinet		
Sant Jaume de Frontanyà	TUBAU	
Marxandó		
Sta Eugènia de Solís		
Casablanca		
Frontanyà		

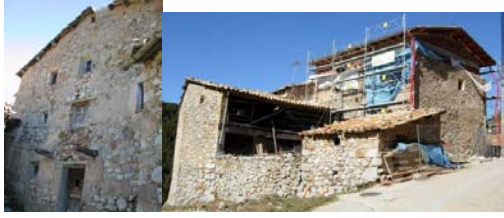

Picanyes		
El Prat		
Terradelles		
Oms		
Planes		
Vinyes		
Molí Quirze		
LES PLETETES		

Castellar del Riu	Can Cabra	
	Terça	
	Sorribes	
Cercs	La Balma	
Bagà	Creu de l'Om	
	El Quer	
	Graners	

	Viudo		
	Matallops		
Gisclareny	Torre de Faia		
	Puig de la Baga		
	Monell		
	Murcurols		
Vallcebre	La Muga		

Cal Toni	
Cal Simon	
Cal Lleuger	
Cal Tiet	
Cal Corrent	
Ca l'Agustí	
Saldes	PLATA

<p>PONIS</p>	
<p>SULL</p>	
<p>LLENES</p>	
<p>QUEL</p>	
<p>MESTRE</p>	
<p>Tresegona</p>	
<p>Farines</p>	

	Capdevila		
Gósol	CASA GRAN MORIPOL		
	CASA PETITA MORIPOL		
	MOLÍ GÜELL		
	Tampanada		
	ANDREUET 1 I 2		
	Xeringa		

8.1.3. MAPA D'UBICACIÓ GENERAL DE LES CASES SELECCIONADES.

8.2. IMATGES

8.2. IMATGES

8.2.1. IMATGES COMPLEMENTÀRIES ALS TEXTS

8.2.1.1. ÍNDEX D'IMATGES

Capítol 1:

Imatge 1 i 2: Model de fitxa d' element immoble. (Annexes capítol 1)

Imatge 3 i 4: Model de fitxa d'element moble. (Annexes capítol 1)

Imatge 5 i 6: Model de l'informe i la fitxa del material fotogràfic. (Annexes capítol 1)

Imatge 7: Model que recull informació dels espais de la casa. Mostra de fragment del full d'Excel. (A capítol 1.3.2)

Capítol 2:

Imatge 8: Les muntanyes de la zona Nord. Al fons, el Puigllançada, la Serra del Cadí i la Serra del Moixeró. Vistes des de la Figuerassa. (A capítol 2.1)

Imatge 9: Les planes de la zona sud, el poble d'Avià amb les grans extensions de terreny cultivable. Vistes des del Santuari de Queralt. (A capítol 2.1)

Imatge 10: Mapa del Berguedà. Ubicació de la zona d'estudi. (A capítol 2.1)

Capítol 3:

Imatge 11- Reproducció de l'esquema de tipus de Josep Danés. (A capítol 3.2)

Imatge 12- Quadro sinòptic de les masies amb galeries, Josep Danés. (A capítol 3.2)

Imatge 13: Esquemes de tipus segons Lluís Bonet i Garí. (A capítol 3.2)

Imatge 14: Esquema de planta del mas B de Vilosiu i del mas A de Vilosiu. (A capítol 3.3)

Imatge 15: Torre "La Villa" a la Coma i la Pedra (Solsonès). Segret i Riu, (1986: 206). (A capítol 3.3)

Imatge 16: Recreació d'una torre tipus del segle XIII. (Dibuix de F. Riart, 2007). (A capítol 3.3)

Imatge 17: Etapes d'evolució del mas medieval segons Serra i Clota, A., (1998: 466). (A capítol 3.3)

Capítol 4:

Imatge 18: Nucli de l'antiga sagrera d'Avià. Exemple d'agrupament al Baix Berguedà. (SITMUN)

Imatge 19: Nucli de Feners (Saldes). Exemple d'agrupament de cases a l'Alt Berguedà. (SITMUN)

Imatge 20: Nucli de Feners, planimetria amb identificació de les cases. Exemple d'agrupament de cases a l'Alt Berguedà. (Ajuntament de Saldes).

Imatge 21: Nucli de L'Espà (Saldes). Exemple d'agrupament de cases a l'Alt Berguedà. (SITMUN)

Imatge 22: Nucli de Maçaners (Saldes). Exemple d'agrupament de cases a l'Alt Berguedà. (SITMUN)

Imatge 23: Exemples de tipus de cases.

Imatge 24: Exemples d'elements complementaris: femer, forn d'obra, rellotge de sol.

Imatge 25: Tipus de talla de les bigues i cairats: desbastat o carejat, quadrejat, quadrejat amb motllura. AA.DD. (2005: 99)

Imatge 26: Exemples de parets

Imatge 27: Exemples de parets interiors

Imatge 28: Exemples de pilars, columnes i contraforts

Imatge 29: Exemples de policromia d'acabat interior.

Imatge 30: Imatge de construcció de tàpia encofrada. (A capítol

Imatge 31: Característiques constructives del bigam i dels sostres. (AA.DD. 2005: 104)

Imatge 32: Exemples d'embigat.

Imatge 33: Exemples de voltes i arcs.

Imatge 34: Exemples de sostres.

Imatge 35: Exemples de paviments.

Imatge 36: Exemples de teulada a doble vessant amb biga carenera.

Imatge 37: Exemples de teulada a doble vessant amb biga carenera. Variacions del tipus.

Imatge 38: Exemples de teulada a doble vessant amb jàssera.

Imatge 39: Exemples de teulada a doble vessant amb encavallada.

Imatge 40: Exemples de teulada a quatre vessants.

Imatge 41: Models de ràfecs de teulada. (Curós, J., 1993: 120-121)

Imatge 42: Exemples de ràfecs de teulada.

Imatge 43: exemples de xemeneies.

Imatge 44: Esquema dels tipus d'encavallades (A capítol 4.1.4)

Imatge 45: Exemples de portes amb llinda de fusta.

Imatge 46: Exemples de portes amb llinda de pedra.

Imatge 47: Exemples de portes amb llinda horitzontal amb arc de descàrrega.

Imatge 48: Exemples de portes amb arc adovellat.

Imatge 49: Exemples de portes amb arc rebaixat.

Imatge 50: Exemples d'elements decoratius a les portes.

Imatge 51: Exemples de llindes interiors.

Imatge 52: Exemples de picaportes.

Imatge 53: Exemples d'elements simbòlics a les portes.

Imatge 54: Exemples de finestres.

Imatge 55: Exemples de finestres interiors amb festejadors.

Imatge 56: Exemples de reixes, baranes, balcons, tancaments.

Imatge 57: Exemples d'escala principal de planta baixa a pis, de pedra, d'un tram.

Imatge 58: Exemples d'escala principal de planta baixa a pis, dos trams.

Imatge 59: Exemples d'escala principal de planta baixa a pis, de rajols.

Imatge 60: Exemples d'escala de fusta, de pis a golfes.

Imatge 61: Exemples d'estables.

Imatge 62: Exemples de boques de forn.

Imatge 63: Exemples de campanes de fum del forn.

Imatge 64: Estructura exterior d'un forn situat al pis.

Imatge 65: Diversos elements utilitzats al pastador.

Imatge 66: Esquema de la fogaina per la calderada del bestiar. (Bayer y Bosch, José, 1889)

Imatge 67: Diferents cellers de les cases documentades.

Imatge 68: Pesos de premsa de biga.

Imatge 69: Restes d'un trull d'oli.

Imatge 70: exemples de rebosts.

Imatge 71: Piques d'oli.

Imatge 72: Diferents exemples de graners a les golfes.

Imatge 73: Exemples d'assecadors.

Imatge 74: Trumferes de l'alt Berguedà.

Imatge 75: Exemples d'entrades.

Imatge 76: L'espill.

Imatge 77: Exemples de sales del Berguedà.

Imatge 78: Exemples de capelletes a la sala.

Imatge 79: Exemples de rellotges a la sala.

Imatge 80: Exemples d'aigüera escudeller a la sala.

Imatge 81: Exemples de pica rentamans a la sala.

Imatge 82: Exemples de teieres a la sala.

Imatge 83: Exemples de ventall de taula a la sala.

Imatge 84: Exemples de festejadors a les finestres de la sala.

Imatge 85: Cuines de fogons de pedra.

Imatge 86: Exemples d'armari dels fogons.

Imatge 87: Exemples de cuina de fogons sobre estructura d'obra.

Imatge 88: Exemples de cuines econòmiques i poêles.

Imatge 89: Exemples d'aigüeres escudeller a la cuina.

Imatge 90: Exemples de piques de pedra.

Imatge 91: Escudellers i platers.

Imatge 92: Exemples de brocs de desguàs de la pica.

Imatge 93: Exemples de bugaders de cendres.

Imatge 94: Exemples de focs tancats entre envans

Imatge 95: Exemples de focs tancats per escons.

Imatge 96: Exemples de cremalls.

Imatge 97: Clau i barra dels cremalls

Imatge 98: Teieres dins la campana del foc.

Imatge 99: Exemples dels ferros del foc.

- Imatge 100: Tipus de campana recta (A capítol 4.2.4.4)
- Imatge 101: Campana recta amb paravents (A capítol 4.2.4.4)
- Imatge 102: Campana rectangular piramidal (A capítol 4.2.4.4)
- Imatge 103: Campana rectangular piramidal amb paravents (A capítol 4.2.4.4)
- Imatge 104: Campana rectangular o llar de mig (A capítol 4.2.4.4)
- Imatge 105: Campana semicònica (A capítol 4.2.4.4)
- Imatge 106: Campana de foc de rotlle (A capítol 4.2.4.4)
- Imatge 107: Campana encastada (A capítol 4.2.4.4)
- Imatge 108: Fogaina de foc ras (A capítol 4.2.4.4)
- Imatge 109: Fogaina de foc ras amb rodafoc (A capítol 4.2.4.4)
- Imatge 110: Fogaina de foc elevat (A capítol 4.2.4.4)
- Imatge 111: Fogaina de foc elevat amb colguer (A capítol 4.2.4.4)
- Imatge 112: Fogaina de colguer (A capítol 4.2.4.4)
- Imatge 113: Dibuixos de diversos cremalls documentats per Krüger a la zona dels Pirineus. (Krüger, F.,1996, primera edició de 1936: 166)
- Imatge 114: Dibuixos de diversos cremalls documentats per Krüger a la zona dels Pirineus. (Krüger, F.,1996, primera edició de 1936: 167)
- Imatge 115: Tipus 1, subgrup a. Eixida de galeries amb carener perpendicular a la façana (A capítol 4.2.4.5)
- Imatge 116: Tipus 1, subgrup b. Eixida de galeries amb carener paral·lel a la façana (A capítol 4.2.4.5)
- Imatge 117: Tipus 1, subgrup c. Eixida amb galeria a una part de la façana (A capítol 4.2.4.5)
- Imatge 118: Tipus 2, subgrup a. Eixida amb assecador a les golfes (A capítol 4.2.4.5)
- Imatge 119: Tipus 2, subgrup b. Eixida formada per un balcó integrat dins la façana i cobert per la teulada general de la casa (A capítol 4.2.4.5)
- Imatge 120: Tipus 3: Eixida porxada (A capítol 4.2.4.5)
- Imatge 121: Tipus 4: Eixida tipus balcó (A capítol 4.2.4.5)
- Imatge 122: Balcó sota ràfec (A capítol 4.2.4.5)
- Imatge 123: Elements datats a les galeries (A capítol 4.2.4.5)
- Imatge 124: Exemples de galeries amb arcs rebaixats (A capítol 4.2.4.5)
- Imatge 125: Exemples de cambres per dormir
- Imatge 126: Exemples de cambres amb alcova.

Imatge 127: Comunes.

Imatge 128: Caixa de núvia d'època gòtica. Segle XIV.

Imatge 129: Diversos tipus de caixes del segle XVI al XVII.

Imatge 130: Diversos tipus de caixes dels segles XVII i XVIII.

Imatge 131: Caixes de mosso, mundos i baguls.

Imatge 132: Pasteres. Caixa de pi.

Imatge 133: Armaris encastrats.

Imatge 134: Diversos tipus d'armaris encastrats.

Imatge 135: Armaris rebost.

Imatge 136: Armari dels fogons.

Imatge 137: Armari vitrina raconer.

Imatge 138: Armari entredós o placard.

Imatge 139: Armari exempt datat al 1789 (Montmajor).

Imatge 140: Armari exempt tipus aparador.

Imatge 141: Armaris exempts tipus aparador.

Imatge 142: Armari exempt tipus bufet o trinxant.

Imatge 143: Neveres de gel.

Imatge 144: Armaris exempts per roba.

Imatge 145: Armari arxiu i armari arxiu santuari.

Imatge 146: Armari oratori.

Imatge 147: Escaparata.

Imatge 148: Calaixera de rectoria d'època renaixentista amb plafons.

Imatge 149: Calaixera d'escambell d'època barroca amb marqueteria.

Imatge 150: Calaixeres d'escambell d'època barroca.

Imatge 151: Calaixeres d'escambell, d'escriptori, i de roba, d'estil neoclàssic.

Imatge 152: Calaixeres d'estil isabelí, del primer períodes.

Imatge 153: Calaixeres d'estil isabelí, del segon període.

Imatge 154: Calaixeres d'estil alfonsí.

Imatge 155: Calaixera modernista.

Imatge 156: Calaixera d'estil decò.

Imatge 157: Calaixera per roba.

Imatge 158: Calaixera d'escambell.

Imatge 159: Calaixera d'escriptori. Canterano.

Imatge 160: Calaixera de sagristia.

Imatge 161: Rellotge de pèndul tipus ratera.

Imatge 162: Rellotges de funda dreta. Rellotges amb caixa de cistella.

Imatge 163: Rellotges de caixa de senyoreta.

Imatge 164: Rellotge de funda dreta, de senyoreta, de violí, de funda dreta amb caixa de cistella.

Imatge 165: Fotografia del rellotge de Cal Marxandó, l'hostal de Sant Jaume de Frontanyà. Una actual i altre de 1933 feta per Fontanet, de la que es conserva també una còpia a l'Arxiu de la Masia Catalana. (A capítol 4.3.2.4).

Imatge 166: Bancs.

Imatge 167: Bancs amb respatller.

Imatge 168: Bancs amb respatller.

Imatge 169: Diferents tipus de banc escó.

Imatge 170: Bancs escó amb respatller taula abatible.

Imatge 171: Banc escó de focs tancats entre envans.

Imatge 172: Bancs per suportar llit. Banc per les olles. Banc dels càntirs.

Imatge 173: Escambells.

Imatge 174: Cadires plegables. Cadires de braços.

Imatge 175: Cadira catalana amb seient de boga.

Imatge 176: Cadires catalanes amb seient de boga i respatller d'escaleta.

Imatge 177: Cadires d'estil isabelí.

Imatge 178: Cadires modernista i decò.

Imatge 179: Cadires d'escriptori dels anys 1930-50.

Imatge 180: Balancins. Els dos primers estil Thonet.

Imatge 181: Trones o cadires d'infant.

Imatge 182: Diferents tipus de banc amb respatller.

Imatge 183: Diferents tipus de taula de la sala.

Imatge 184: Taules de cuina.

Imatge 185: Escriptori i taula d'escriptori.

Imatge 186: Taules plegadisses de cuina i de foc.

Imatge 187: Taules circulars.

Imatge 188: Tauletes de nit

Imatge 189: Tocadors.

Imatge 190: Exvot de Sant Jaume de Codonyet de Sorba (Montmajor).

Imatge 191: Llit de bancs o de posts (des del XIV)

Imatge 192: Llit de mitjos pilars (fi XVI- inici XVII)

Imatge 193: Llit català de pilars (mig XVII)

Imatge 194: Llit d'Olot de mitjos pilars (fi XVII- inici XVIII)

Imatge 195: Llits de tipus català (fi XVII)

Imatge 196: Llit de peu cabriolat, inici XIX

Imatge 197: Llit isabelí (mitjans XIX)

Imatge 198: Llits alfonsins (finals XIX)

Imatge 199: Llit modernista

Imatge 200: Llits de metall

Imatge 201: Llits tornejats

Imatge 202: Bressols

Imatge 203: Lavabos exempts

Imatge 204: Carrutxes

Imatge 205: Exemples de calaixeres de sagristia

Imatge 206: Calaixeres de sagristia amb llibreria

Imatge 207: Armaris de sagristia

Imatge 208: Armaris de sagristia

Imatge 209: Confessionaris

Imatge 210: Diferents bancs d'església

Imatge 211: Banc d'església

Imatge 212: Reclinatori

Capítol 5:

Imatge 213: Planta del jaciment de Can Bonells (Santa Maria de Merlès). (Sánchez, 1994: 68)

Imatge 214: Planta general Serrat dels Tres Hereus (Avià-Casserres). (Folch, C.; Gibert, J.; Martín, J.; Rodrigo, E., 2007: 754)

Imatge 215: Fotografia del Serrat dels Tres Hereus. (Cortés Elía, M. del Agua, 2006).

Imatge 216: Fotografia del Serrat dels Tres Hereus. (Folch, C.; Gibert, J.; Martín, J.; Rodrigo, E., 2007)

Imatge 217: Planta del jaciment Vilar de Montclús (Santa Maria de Merlès). (Cristian Folch, Ramon Martí, a Gibert, J., 2011: 570)

Imatge 218: Vista des del nord-oest del jaciment de Montclús (Santa Maria de Merlès). (Cristian Folch, Ramon Martí, a Gibert, J., 2011: 570)

Imatge 219: Vista des del nord de l'àmbit meridional del jaciment de Montclús. (Cristian Folch, Ramon Martí, a Gibert, J., 2011: 571)

Imatge 220: Vista des de l'est de l'àmbit nord del jaciment de Montclús. (Cristian Folch, Ramon Martí, a Gibert, J., 2011: 571)

Imatge 221: Planta del mas B de Vilosiu amb indicació dels sectors. (Bolós, 1996: 34-35).

Imatge 222: Planta del mas B de Vilosiu. Bolós, 1996: 34-35).

Imatge 223: Planta i alçat ideal del forn del mas B de Vilosiu. (Bolós, 1996: 49).

Imatge 224: Comparativa de plantes de diferents hàbitats medievals: Mas de la Creu de Pedra (Solsonès), Mas A de Vilosiu, Collet Alt de Cal Galzeran (Solsonès), Milany (Ripollès), Mas C de Vilosiu. (Bolós, 1996: 17).

Imatge 225: Mas A de Vilosiu. Dibuix de J. Bolós (1985: 238)

Imatge 226: Planta del Roc Palomera. (Riu, 1990: 57).

Imatge 227: Fotografia del Roc de Palomera (Cortés Elía, M. del Agua, 2007)

Imatge 228: Fotografia del poblament de Minoves (Olvan). (Mapa de Patrimoni d'Olvan, Àmbit de Recerques del Berguedà, 2003)

Imatge 229: Plano general de l'antic mas de Sant Sadurní de Rotgers (Autor: A. Baraut, 1979, SPAL. Publicat a AA.DD. 1985: 135).

Imatge 230: Planta de l'habitació del sondeig realitzat el 2002. Antic mas a Sant Sadurní de Rotgers (Vila i Carabasa, Josep M., SPAL, 2010: 178)

Imatge 231: Secció de l'habitació del sondeig realitzat el 2002. Antic mas a Sant Sadurní de Rotgers (Vila i Carabasa, Josep M., SPAL, 2010: 179)

Imatge 232: Imatge mas de Sant Sadurní de Rotgers (Vila i Carabasa, Josep M., SPAL, 2010)

Imatge 233: Imatge mas de Sant Sadurní de Rotgers (Vila i Carabasa, Josep M., SPAL, 2010)

Imatge 234: Planta del Mas de la Creu de Pedra (Riu, 1986: 41).

Imatge 235: Restitució ideal del Mas de la Creu de Pedra, dibuix de Manuel Riu. (Riu, 1986: 42).

- Imatge 236: Planta de la casa de Balà (Tavertet). (Serra, 1996: 258).
- Imatge 237: Planta del mas Sunyer antic (Tavertet). (Serra, 1996: 259).
- Imatge 238: Planta de Sa Palomera (Tavertet). (Serra, 1996: 259)
- Imatge 239: Planta mas La Clota (Tavertet). (Serra, 1996: 262)
- Imatge 240: Planta del mas l'Avenç (Tavertet). (Nebot, Noemí; Prida, David, 2002: 694).
- Imatge 241: Planta de la domus de Todonyà (Les Masies de Voltregà). (Serra, A. 2001: 118)
- Imatge 242: Imatge de conjunt de la domus de Todonyà (Les Masies de Voltregà). (Mapa de Patrimoni Cultural de Les Masies de Voltregà, Diputació de Barcelona, 2006) (Salazar, N., 2006).
- Imatge 243: Planta i secció del Molí de Navel junt a l'habitatge fet amb posterioritat. (Bolós, J.; Padilla, I., 1980)
- Imatge 244: "Planta del Molinet de Navel i diverses seccions d'aquesta construcció amb la volta gòtica (segle XIII) i la mola lateral. La teulada i la paret del davant (dibuixades en blanc) actualment no es conserven (segons J. Bolós i I. Padilla, 1980). (BOLÓS, J. ; NUET, J., 1983).
- Imatge 245: Imatge del Molí de Navel. (Cortés Elía, M. del Agua, 2006).
- Imatge 246: Planta de la casa H-34 de L'Esquerda (Roda de Ter). (Ollich, I. 2003: 153).
- Imatge 247: Reconstrucció hipotètica de la casa H-34 de L'Esquerda (Roda de Ter), Francesc Riart. (Ollich, I. 2003: 154)
- Imatge 248: Imatge del jaciment de l'Esquerda. (Mapa de Patrimoni Cultural de Masies de Roda, 2011) (Geladó, A.; Casquete, J. (2001).
- Imatge 249: Planta del graner de l'Esquerda (Roda de Ter). (Ollich, I.; de Rocafiguera, M., 1991: 106)
- Imatge 250: Planta del mas dels Turons (Rupit, Osona). (Serra, A., 2007b: 500).
- Imatge 251: Imatge del jaciment dels Turons (Rupit, Osona). (Serra, A., 2007b: 500).
- Imatge 252: Plantes de la torre de la Villa (La Coma i La Pedra), Vilasaló, Torreta de les Valls, Cal Simon (Guixers). (Riu, Segret, 1986: 205).
- Imatge 253: Ex vots de La Torreta (Montmajor).

8.2.1.2. IMATGES

CAPÍTOL 1

Identificador	Títol / Nom propi	Tipus d'edifici o infraestructura	Data de la identificació
109	Caseta de Salvans	masia	gener 2008
Municipi	Nucli de població	Parròquia	
Avià	Avià	Sant Martí d'Avià	
Precisions a la localització	S'accedeix pel camí de l'antiga Farinera.	Coordenades	x: 401829; y: 4860025
Descripció	Edifici d'estructura molt senzilla a la que s'hi afeïren un nou cos a cada cantó seguint la mateixa estructura de planta i pis cobert amb teulada a dues vessants i caener perpendicular a la façana oberta a migdia. A l'esquerra s'afeï una nova casa i a la dreta la pallissa tapada amb fusta, que reposa sobre brancals fets de grossos carreus ben escaïrats. Els murs són de blocs de pedra grossos encaixats amb petites pedres a les juntures i amb carreus ben escaïrats a les cantoneres. La porta principal i les finestres de la casa central tenen les llindes de fusta, mentre que la més nova les té d'obra vista. La pallissa té els pilars d'obra. La casa es troba en un lloc elevat, a prop de la riera d'Avià.		
Part de l'edifici o infraestructura	Planta baixa amb cuina, planta pis amb cuina i fòc a terra, quatre habitacions.		
Dimensions	Propietari/a	Jordi Salvans - Av Pau Casals, 1. 08810 AVIÀ	
	Protecció jurídica		
	Estat conservatiu	dolent	
Precisions a l'estat de conservació	Es troba abandonada	Restauracions / Intervencions	
Història	Al 1856 la caseta era de José Salvans, mantenint-se la propietat en mans de la mateixa família Salvans. Va ser construïda a la mateixa època que Regatell, casa que es troba una mica més amunt, a finals del segle XVIII, i seguint la tipologia de les masoveries que es va fer freqüents en aquesta època.		
Cronologia:	XXVIII	Data	Autoria
Ús i funció	abandonada	Ús i funció actual	abandonada

Fitxa n° 109

Pàgina 1 de 364

Document/s de referència:	Registre de cases de camp de Avià de 1856.		
Arxiu:	Arxiu Comarcal de Berga		
Bibliografia:			
Número de la/s imatge/s	Precisions a la/s imatge/s	Autor/a de la/s imatge/s	
0464, 0465, 0466	0464: façana nord, 0465: façana sud; 0466: façana sud.	Cortés Elia, Maria del Agua	
Número de l'entrevista	Data/es de l'entrevista/es	Nom de la/s informant/s	Lloc de naixement de la/s informant/s
		Jordi Salvans	Avià
			45
			Avià
Transcripció de text o fragment d'entrevista:	Registre fet per:		
	Cortés Elia, Maria del Agua		
	Data de redacció:		02/02/2008

Fitxa n° 109

Pàgina 2 de 364

Imatge 1 i 2: Model de fitxa d' element immoble.

Identificador	Nom de l'objecte	Nombre d'exemplars	Data de la ident.
159	cremalls i ferros del foc	2	gener 2008
Localització	Localització precisa	Precisions a la localització	
	Casanova de Montorsí	cuina, primer pis	
Descripció	<p>Es conserven diferents ferros que formaven part del foc a terra de la casa: dos cremalls diferents.</p> <p>Cremalls senzills: cadena de ferro amb anelles grosses amb un ganxo a una extrem, un per penjar les olles i un altre ganxo a l'altra punta que servia per penjar a la paret de la xemeneia. Aquest ganxo de l'extrem inferior, està format per una peça de ferro llarga, amb un ganxo a l'extrem exterior i un altre al lloc on s'enganxa la cadena i que servia per fer-la més curta i així graduar l'alçada de l'objecte que es posava al foc. Els ferros de cada extrem són llargs de secció quadrada i al centre estan retorçats. L'extrem superior té un únic ganxo que servia per penjar els cremalls a la barra interior de la xemeneia. La cadena té 10 anelles circulars.</p> <p>Cremalls amb doble ganxo: cadena de ferro amb anelles grosses amb un ganxo a una extrem, un per penjar les olles i un altre ganxo a l'altra punta que servia per penjar a la paret de la xemeneia. Aquest ganxo de l'extrem inferior, està format per una peça de ferro llarga, amb un ganxo a l'extrem exterior i un altre al lloc on s'enganxa la cadena i que servia per fer-la més curta i així graduar l'alçada de l'objecte que es posava al foc. Els ferros de cada extrem són llargs de secció quadrada i al centre estan retorçats. L'extrem superior té dos ganxos, un a cada costat del central que servien per penjar altres estris i que queden aproximadament al mig del conjunt. La cadena té vuit anelles circulars.</p>		
Material	Tècnica	Dimensions	
	Treball de forja.	Cremalls 13x9 cm, ore.	
Número de les parts	Ús i funció	Ús i funció actuals	Precisions a ús i funció
2: cremalls	penjar olles al foc i altres usos al foc		
Estat de conservació	Precisions al estat de conservació	Restauracions	
regular	abandonat		
Història de l'objecte	Es probable que alguns d'aquests elements els fes algun ferrer local, però desconecem l'antiguitat d'aquests elements.		
Cronologia:	Segle XIX però probablement poden s	Data:	Precisions de datació:

Fitxa n° 159

Pàgina 15 de 412

Autor/a	Lloc d'execució	Propietari/a
manufactura local	la zona	
Tipus d'inscripció:	Text de la inscripció	Precisions a la inscripció
Document de referència:		
Bibliografia:	<p>Griera, A. (1974, segona edició). La casa catalana. Edicions Polígrafa. Barcelona. Primera edició de 1933.</p> <p>Krüger, F. (1998). Los Altos Pirineos. Comarcas, casa y hacienda. Volum 1 (dues parts). Eds.</p>	
Número de la imatge	Precisions a la imatge	Autor/a de la imatge
482	ferros del foc	Cortés Elia, Mª del Ag
Data de l'entrevista:	Nom de l'informant:	Edat de l'informant:
	Lloc de naixement d	Lloc de residència de l'informant
Precisions a informant:		
Transcripció de text		
Registre fet per:	Cortés Elia, Mª del Agua	Data de redacció:
		20/02/2008

Fitxa n° 159

Pàgina 16 de 412

Imatge 3 i 4: Model de fitxa d'element moble.

Material fotogràfic

Id	102
Número de la imatge	0102
Títol	Estable
Resum	Planta baixa, estable.
Descriptors temàtics	estable
Descriptors biogràfics	C. Capell
Data	oct. 2006
Nucli de població	La Pobla de Lillet
Municipi	La Pobla de Lillet
Comarca	Berguedà
Precisions a la localitat	
Autor	Cortés Elía, M ^a del Agua

Id	102
Número de la imatge	0102
Títol	Planta baixa
Resum	establiment de fusta de l'estable
Descriptors temàtics	estable, a estri
Descriptors biogràfics	C. Capell
Data	oct. 2006
Nucli de població	La Pobla de Lillet
Municipi	La Pobla de Lillet
Comarca	Berguedà
Precisions a la localitat	
Autor	Cortés Elía, M ^a del Agua

l·libado, 21 de octubre de 2015

Pàgina 1 de 1666

Id	Número de la imatge	
	57	0057
Títol		
Forn de pa		
Resum	Detall forn de pa que es trobava al foc a terra que ara té la campana esfondrada.	
Descriptors temàtics	forn, campana foc	
Descriptors biogràfics	Data	Nucli de població
	oct. 2006	Moripol
Municipi	Comarca	Precisions a la localització
Gósol	Berguedà	Casa 2 de Moripol, sala
Autor		
Cortés Elía, M ^a del Agua		

Imatge 5 i 6: Model de l'informe i la fitxa del material fotogràfic.

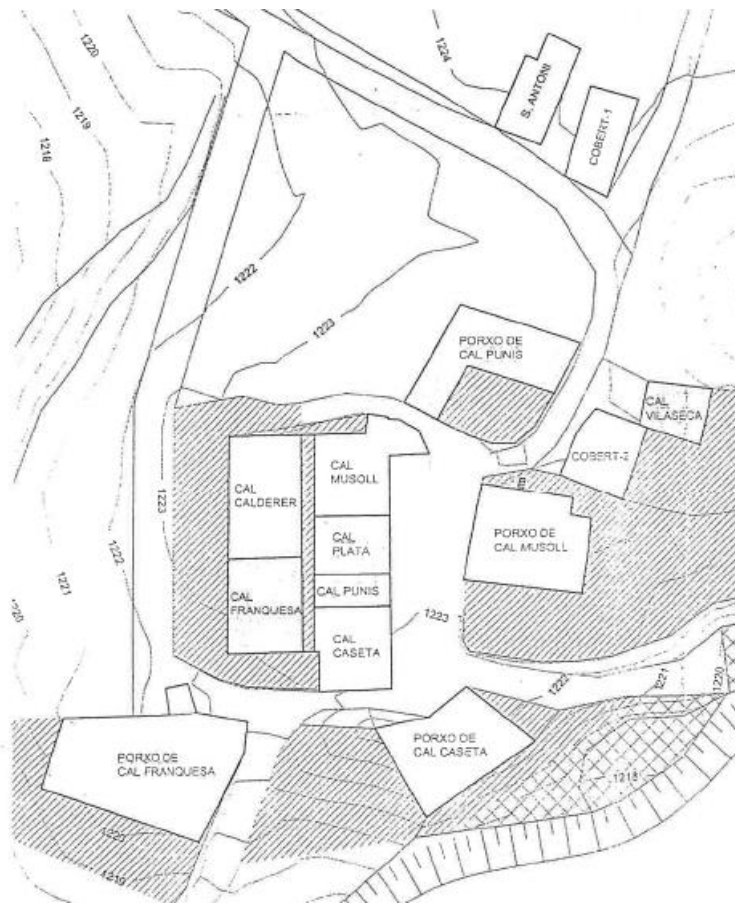
CAPÍTOL 4.1.

Imatge 18: Nucli de l'antiga sagrera d'Avià. Exemple d'agrupament al Baix Berguedà. (SITMUN)

Imatge 19: Nucli de Feners (Saldes). Exemple d'agrupament de cases a l'Alt Berguedà. (SITMUN)

Imatge 20: Nucli de Feners, planimetria amb identificació de les cases. Exemple d'agrupament de cases a l'Alt Berguedà. (Ajuntament de Saldes).

Imatge 21: Nucli de L'Espà (Saldes). Exemple d'agrupament de cases a l'Alt Berguedà. (SITMUN)

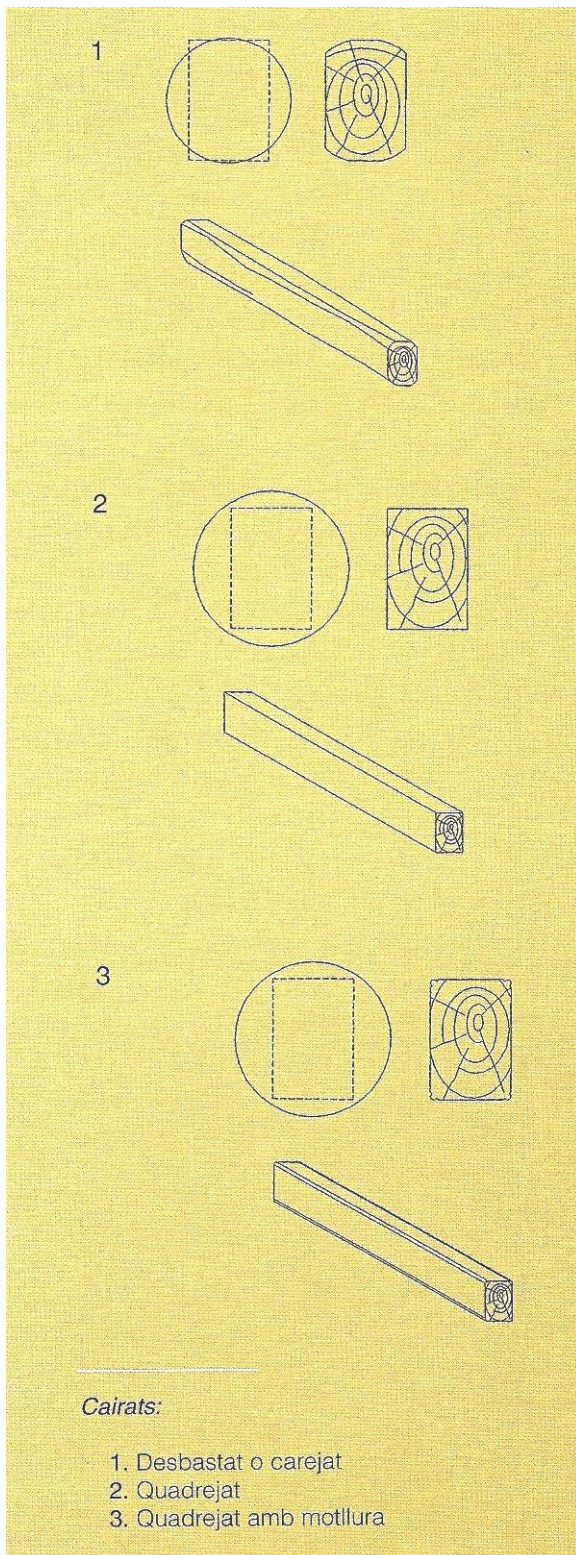
Imatge 22: Nucli de Maçaners (Saldes). Exemple d'agrupament de cases a l'Alt Berguedà. (SITMUN)

<p>Casa pairal o gran</p>	 <p>Ballús. Avià</p>
<p>Masoveria i barraca</p>	 <p>La Barraca de Montclar.</p>
<p>Casa en balma</p>	 <p>Balma de les set portes. Casserres.</p>

Imatge 23: Exemples de tipus de cases.

			
<p>Femer subterrani de La Riereta. (2014)</p>	<p>Forns d'obra</p>		<p>Rellotge de sol.</p>

Imatge 24: Exples d'elements complementaris: femer, forn d'obra, rellotge de sol.

Imatge 25: Tipus de talla de les bigues i cairats: desbastat o carejat, quadrejat, quadrejat amb motllura. AA.DD. (2005: 99)

ELEMENTS ESTRUCTURALS VERTICALS

Imatge 26: Exemples de parets

			
<p>Paredat. Cal Batlle (Montmajor)</p>	<p>Paredat encofrat amb cantoneres (Opus caementicium). Quatre vents (Espunyola)</p>	<p>Paredat encofrat i arrebossat de fang i calç. La Tàpia. (Montclar)</p>	<p>Paredat de còdols. Ca l'Andreuet (Gósol)</p>
			
<p>Paredat de còdols i tàpia encofrada al pis superior amb els muntants de fusta. Cal Castanyer. (Avià)</p>	<p>Carreus carejats. El Juncà (L'Espunyola).</p>	<p>Carreuat (opus quadratum). Feners (Saldes)</p>	<p>Paredat encofrat (opus incertum) i tàpia. Casamitjana Guixaró (Casserres)</p>
			
<p>Tàpia de fang. Cal Viudo (Bagà)</p>	<p>Maó. Font del Borrec. (L'Espunyola)</p>	<p>Maó. La Bauma (Avià)</p>	

Imatge 27: Exemples de parets interiors

			
<p>Tàpia de guix encofrada. Les Llenes (Saldes)</p>	<p>Tàpia de fang encofrada. Trullàs. (Casserres)</p>	<p>Paret de toves. Vilanova (Avià)</p>	<p>Envà de rajols en vertical. Cubinsà (Avià)</p>
			
<p>Envà de fusta. Casa Petita de Moripol (Gósol)</p>	<p>Opus spicatum. Pagerols (Avià)</p>	<p>Opus quadratum i opus spicatum. Cubinsà (Avià)</p>	<p>Arrebossat de morter de calç. Gili (Montmajor)</p>

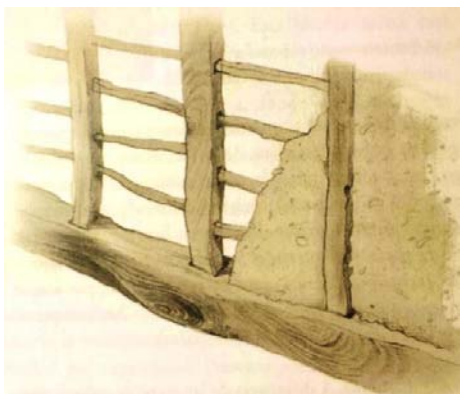
Imatge 28: Exemples de pilars, columnes i contraforts

			
<p>Pilastra. El Monestir (La Pobla)</p>	<p>Pilar en planta baixa. Cal Manaia de Moripol (Gósol)</p>	<p>Columna de rajols a la sala. Casavella de Graugés (Avià)</p>	<p>Pilar de tosca a les golfes. Ca l'Escolà (Avià)</p>
			
<p>Contraforts. Soldevila (Montmajor)</p>	<p>Casavella de Graugés (Avià)</p>	<p>Cubinsà (Avià)</p>	

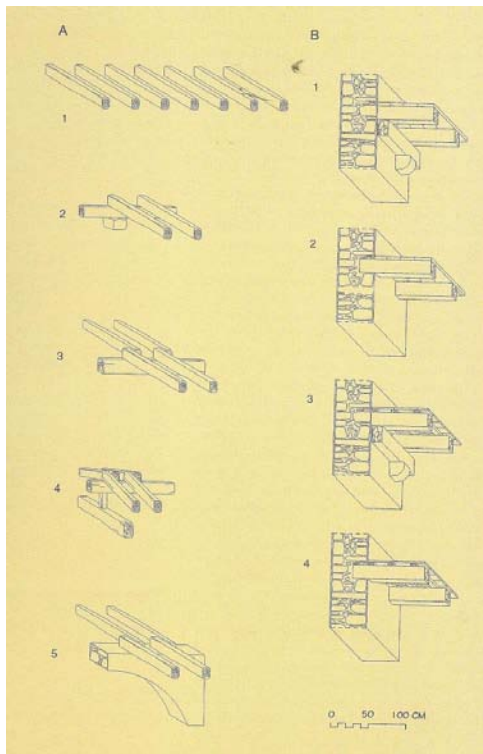
Imatge 29: Exemples de policromia d'acabat interior.

 <p>Can Puig de Moripol (Gósol)</p>	 <p>Cal Castanyer (Avià)</p>	 <p>Bellús (Avià)</p>	 <p>Torrabadella (Montmajor)</p>
 <p>La Tor (L'Espunyola)</p>	 <p>Mateus (Sagàs)</p>	 <p>Espelt (La Pobla)</p>	

ELEMENTS ESTRUCTURALS HORIZONTALS

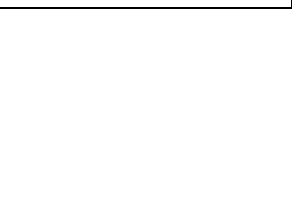
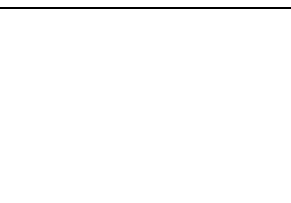
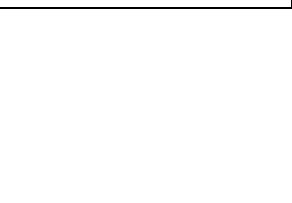
Imatge 30: Imatge de construcció de tàpia encofrada.

<p>A: característiques constructives del bigam.</p> <p>1: bigam. 2: bigam recolzat amb biga perfilada. 3 i 4: bigam recolzat sobre jàssera carenera de coberta. 5: bigam recolzat sobre arc diafragma.</p>	<p>B: Sostres de cairats:</p> <p>1: fustam sobre cairats recolzats amb biga lateral de paret sobre permòdols. 2: rajola i llates sobre cairats recolzats en biga lateral de paret sobre permòdols. 3: fustam sobre cairats encastrats a la paret. 4: rajola i llates sobre cairats encastrats a la paret.</p>
---	--

Imatge 31: Característiques constructives del bigam i dels sostres. (AA.DD. 2005: 104)

Imatge 32: Exemples d'embigat.

			
<p>Biga paredera sobre mènsoles de fusta. Vilanova (Avià)</p>	<p>Mènsula. El Bruc (La Pobla de Lillet)</p>	<p>Bigues recolzades sobre una jàssera. Pagerols (Avià)</p>	<p>Embigat entre parets de carrega. El Riu (Montclar)</p>
			
<p>Embigat junt. Boixadera dels Bancs. (Montmajor)</p>	<p>Embigat junt. Vilariquer (Montclar)</p>	<p>Embigat junt sobre cabirons, planta baixa. El Riu (Montclar)</p>	<p>Empostissat entre llates (teginat). Bagà</p>
			
<p>Bigues sobre arcs diafragma. El Mercadal (L'Espunyola)</p>	<p>Jàssera i bigam sobre pilar de maó. El Monestir (La Pobla de Lillet)</p>	<p>Jàssera i bigam sobre pilar de pedra. Sull (Saldes)</p>	

Imatge 33: Exemples de voltes i arcs.

			
<p>Arcs diafragma apuntats. La Tor (Montclar)</p>	<p>Arc de mig punt. Ballarà (Montmajor)</p>	<p>El Castell (La Pobla de Lillet)</p>	<p>Volta canó apuntada. Cal Vima (Montmajor)</p>
			
<p>Volta de canó. Fíguls (Montmajor)</p>	<p>Volta de canó rebaixat amb llosa plana. Soler Sant Pau (Casserres)</p>	<p>Volta de canó rebaixat de rajol. Tubau (Sant Jaume de Frontanyà)</p>	<p>Volta de canó amb llunetes. Ca l'Agut (Montmajor)</p>
			
<p>Volta d'aresta de pedra. Cellers (La Pobla)</p>	<p>Volta d'aresta. Vilaseca (Montmajor)</p>	<p>Volta d'aresta rajol pla. Ballús (Avià)</p>	<p>Volta d'aresta. Alcova. La Tor (L'Espunyola)</p>

Imatge 34: Exemples de sostres.

 <p>Empostissat de fusta. Les Llenes (Saldes)</p>	 <p>Corves ceràmiques Mateus (Sagàs)</p>	 <p>Corves ceràmiques Cal Sastret (Montclar)</p>	 <p>Corves enguixades. El Bruc (La Pobla de Lillet)</p>
 <p>Plaques de guix emmotllat. Casavella de Graugés (Avià)</p>	 <p>Sostre de rajols. Vilanova (Avià)</p>	 <p>Guix encanyissat i policromat. Torrabadella (Montmajor)</p>	 <p>Corves ceràmiques amb impressions. Cal Macià (L'Espunyola)</p>

Imatge 35: Exemples de paviments.

 <p>Paviment de roca, terra i pedres. Planta baixa. Boixadera dels Bancs (Montmajor)</p>	 <p>Emepedrat, roca i terra El Sull (Saldes)</p>	 <p>Lloses de pedra. El Monestir (La Pobla de Lillet)</p>	 <p>Enllosat al pis. Les Llenes (Saldes)</p>
 <p>Moles aprofitades pel paviment. Molí de Sorba (Montmajor)</p>	 <p>Cairons ceràmics. Gabatx (Montclar)</p>	 <p>Rajols. Torrabadella (Montmajor)</p>	 <p>Vilanova (Avià)</p>
 <p>Rajols. Cal Tampanada (Gósol)</p>	 <p>Corbes, golfes. Mateus (Sagàs)</p>	 <p>Corbes, habitacions i sala. La Tor (L'Espunyola)</p>	 <p>Fusta. Quatre Vents (L'Espunyola)</p>
 <p>Cal Julit (Capolat)</p>	 <p>Tubau. (Sant Jaume de Frontanyà)</p>	 <p>Paviment de guix premsat. Ca l'Andreu de Sorribes (Gósol)</p>	

ELEMENTS ESTRUCTURALS COBERTES

Imatge 36: Exemples de teulada a doble vessant amb biga carenera.

Bigues recolzades als murs de les façanes, llates, i teules a llata per canal.
Vilanova (Avià). Trasserra (Capolat)

Imatge 37: Exemples de teulada a doble vessant amb biga carenera. Variacions del tipus.

	<p>Pilar central sobre el que descansa biga carenera, resta de bigues paral·leles, a sobre llates i teules a llata per canal. Barraca de Vilamarí (Avià)</p>
	<p>Dues jàsseres centrals sobre un pilar, a sobre perpendicularment les bigues, a sobre llates i teules a llata per canal. Tresagona (Saldes)</p>
	<p>Biga de reforç sota la biga carenera que recolza amb tornapuntes. Cal Mestre (Saldes)</p>

Imatge 38: Exemples de teulada a doble vessant amb jàssera.

	<p>Jàsseres recolzades obre pilar central, amb tornapuntes de reforç. A sobre bigues transversals, a sobre empostissat de fusta que suporta les teules. Tubau (Sant Jaume de Frontanyà)</p>
	<p>Jàsseres centrals recolzades sobre dos pilars als laterals i amb un tornapuntes al mig. Molí de Güell (Gósol)</p>
	<p>Dues jàsseres al centre encaixades entre elles i tirant a sota horitzontal. Vilardell (La Pobla de Lillet)</p>
	<p>Jàssera doble recolzada sobre pilar central, biga carenera i dues laterals a sobre, llates de través. Les Llenes (Saldes)</p>

Imatge 39: Exemples de teulada a doble vessant amb encavallada.

	<p>Encavallada amb monjos recolzada sobre permòdols de pedra, bigues, llates. Trasserra (Capolat)</p>
	<p>Encavallada asimètrica amb monjos, una a cada extrem de la façana, bigues, llates, teules a llata per canal. Sarga (La Pobla de Lillet)</p>
	<p>Encavallada formada per dues jàsseres sota teulada i un cavall al mig recolzats sobre pilars laterals, a sobre cairats, llates i teules salt de garsa. Vilamarí (Avià).</p>

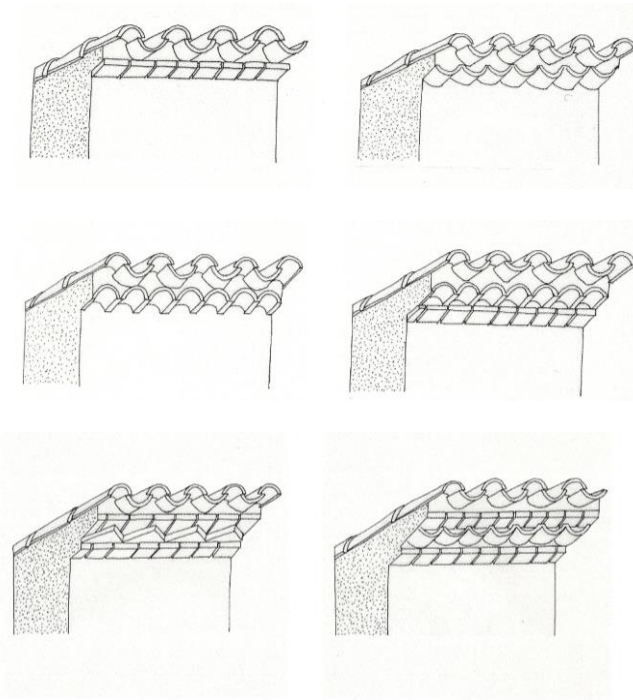
Imatge 40: Exemples de teulada a quatre vessants.

Encavallada amb monjo vertical i 4 jàsseres als angles que recolzen en permòdols de pedra als 4 angles, cairats perpendiculars i llates, teules a llata per canal. Quatre Vents (L'Espunyola).

Teules disposades a llata per canal. Teules disposades a salt de garsa.

Imatge 41: Models de ràfecs de teulada. (Curós, J., 1993: 120-121)

- 1: Ràfec format per una filera de rajols.
- 2: Ràfec format per una filera de teules.
- 3: Ràfec amb una filera de teules girades.
- 4: Ràfec de doble filera a base de rajols plans i teules.
- 5 i 6: Ràfecs amb combinacions de tres fileres.

Imatge 42: Exemples de ràfecs de teulada.

 <p>Ràfec amb bigues sobresortint. Cal Bep (Avià)</p>	 <p>Ràfec de bigues i fusta. Carrer Sobirà (Bagà).</p>	 <p>Ràfec amb teules sobresortint i biga que les lliga per sota. Casavella Graugés (Avià)</p>	 <p>Ràfec de rajols. El Mercadal (L'Espunyola)</p>
 <p>Ràfec amb rajols. Cal Puig Moripol (Gósol)</p>	 <p>Ràfec amb dues fileres de teules. Ballús (Avià)</p>	 <p>Ràfec amb dues fileres de rajol i teules. Serracanya (Montmajor).</p>	 <p>Ràfec amb tres fileres de rajols i teules. Quatre Vents (L'Espunyola).</p>

Imatge 43: exemples de xemeneies.

ELEMENTS ESTRUCTURALS. PORTES.

Imatge 45: Exemples de portes amb llinda de fusta.

Imatge 46: Exemples de portes amb llinda de pedra.

Imatge 47: Exemples de portes amb llinda horitzontal amb arc de descàrrega.

Imatge 48: Exemples de portes amb arc adovellat.

 <p>El Solerot (Santa Maria Merlès)</p>	 <p>Gabatx (Montclar)</p>	 <p>Company (Montmajor). 1575</p>	
 <p>Turrielles (L'Espunyola)</p>	 <p>Pallarès, (Santa Maria Merlès) 1687</p>	 <p>, Ballarà (Montmajor)</p>	 <p>Boixadera dels Bancs (Montmajor)</p>

Imatge 49: Exemples de portes amb arc rebaixat.

 <p>La Call (Vallcebre)</p>	 <p>Can Porter (Santa Maria Merlès)</p>	 <p>Cal Ferrer de Vilalta (Santa Maria Merlès)</p>	 <p>Cal Majoral (Espunyola)</p>
 <p>Cal Savoia (Espunyola)</p>	 <p>Cellers (La Pobla de Lillet)</p>	 <p>Molí de Güell (Gósol)</p>	 <p>Cellers (La Pobla de Lillet)</p>

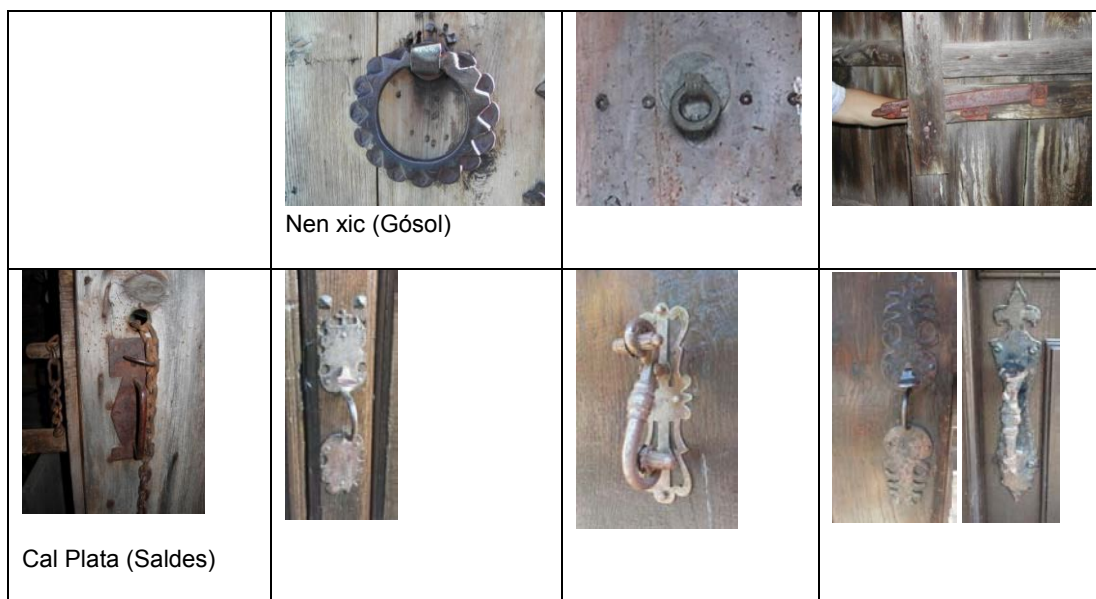
Imatge 50: Exemples d'elements decoratius a les portes.

Imatge 51: Exemples de llindes interiors.

Imatge 52: Exemples de picaportes.

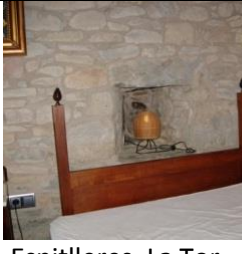

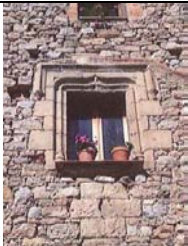

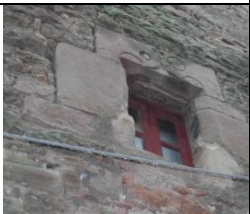

Imatge 53: Exemples d'elements simbòlics a les portes.

ELEMENTS ESTRUCTURALS. FINESTRES

Imatge 54: Exemples de finestres.

			
Espitlleres. El Riu (Montclar)		Espitlleres. La Tor (Montclar)	Castell (La Pobla de Lillet)
			
Llinda amb triangle de descàrrega. La Vila (Capolat)	Soler d'Aguilar (Montmajor)	La Vila (Capolat)	La Tàpia (Montclar)
			
Caseta de Mateus (Sagàs)	Terrers (Capolat)	Casancamp (Avià)	Espelt (La Pobla)
			
Gabatx (Montclar)	Querol (Montmajor)	Gili (Montmajor) 1674	Jordana (Montmajor) 1847
			
Antiga finestra geminada romànica. Turrielles. (L'Espunyola)	Finestra geminada gòtica. Mas Castell. (L'Espunyola)	Arc conopial gòtic. Lledó d'Obiols (Avià)	Finestra d'arc conopial. Les Cots (Montmajor)

 <p>Finestra conopial amb guardapols. Casadesús. (La Nou)</p>	 <p>Rectoria Vella. (Sta Maria de Merlès)</p>	 <p>Conopial. Pagerols (Avià)</p>	 <p>Finestra conopial amb guardapols. La Vila (Capolat)</p>
 <p>Conopial. La Vila. (Capolat)</p>	 <p>Vilandeny (Montmajor)</p>	 <p>Finestra de tres obertures amb travesser i mainell, llinda conopial. Mercadal (L'Espunyola)</p>	 <p>Motllurada. Sobirà (Borredà)</p>
 <p>Motllurada. Casancamp (Avià)</p>	 <p>Motllurada. Pagerols (Avià)</p>	 <p>Motllurada. A sobre finestra petita de pedra. Mateus (Sagàs)</p>	 <p>Motllurada. A sobre de fusta. Cubinsà (Avià)</p>
 <p>Maó pla. Molí de Güell (Gósol)</p>	 <p>Maó pla. La Bauma (Avià)</p>	 <p>Maó a plec de llibre. Roureda Nova (Avià)</p>	

Imatge 55: Exemples de finestres interiors amb festejadors.

Imatge 56: Exemples de reixes, baranes, balconis, tancaments.

ELEMENTS ESTRUCTURALS. ESCALES

Imatge 57: Exemples d'escala principal de planta baixa a pis, de pedra, d'un tram.

Imatge 58: Exemples d'escala principal de planta baixa a pis, dos trams.

Imatge 59: Exemples d'escala principal de planta baixa a pis, de rajols.

				
<p>Tampanada (Gósol)</p>	<p>Quel (Saldes)</p>		<p>Escala de volta catalana. Monestir de La Pobla</p>	<p>Escala sobre biga de fusta. Vilariquer</p>

Imatge 60: Exemples d'escala de fusta, de pis a golfes.

			
<p>Vilanova Avià</p>		<p>Quatre Vents (Espunyola)</p>	
			
<p>Quatre Vents (Espunyola)</p>	<p>Trasserra (Capolat)</p>		<p>Calaix d'escala. Julit (Capolat)</p>

CAPÍTOL 4.2.

ESTABLES I CORTS

Imatge 61: Exemples d'estables.

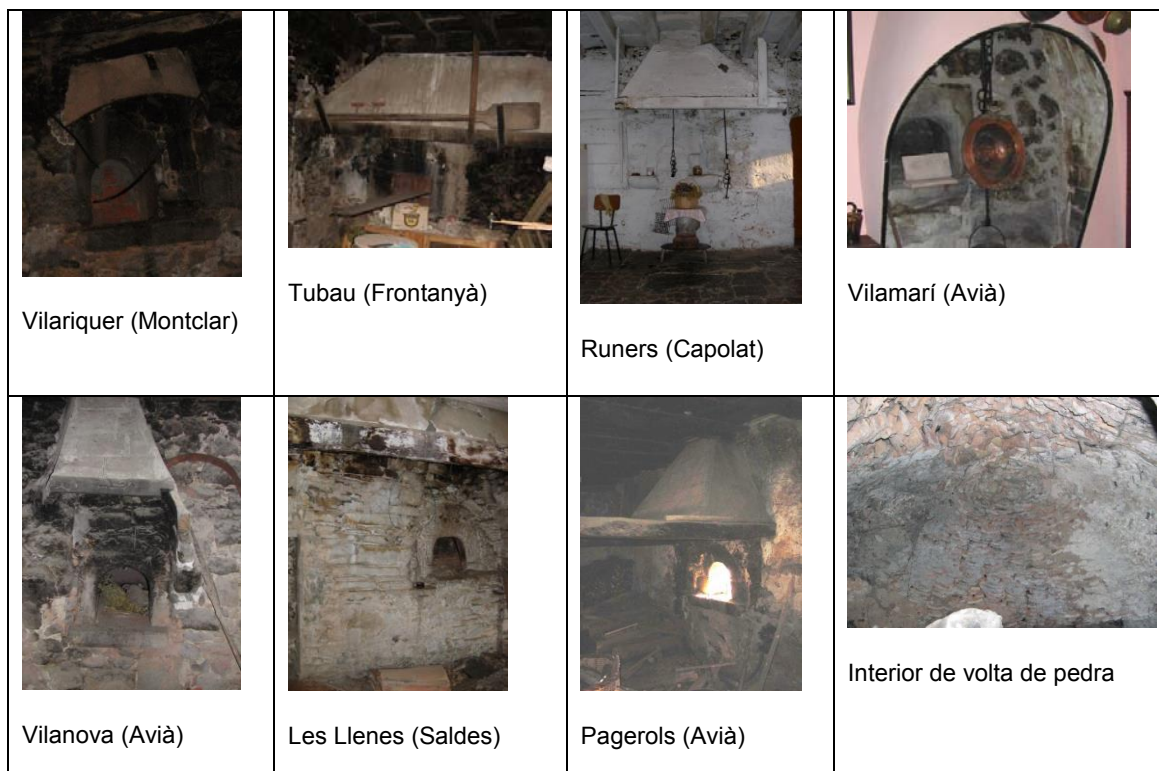

PASTADOR I FORN DE PA

Imatge 62: Exemples de boques de forn.

Imatge 63: Exemples de campanes de fum del forn.

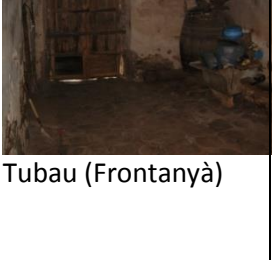

Imatge 64: Estructura exterior d'un forn situat al pis.

Imatge 65: Diversos elements utilitzats al pastador.

<p>Pala d'enfornar. Tubau (Sant Jaume de Frontanyà)</p>	<p>Pastera</p>	<p>Torn amb pastera. Cal Vima (Montmajor)</p>	<p>Torn de passar farina. Molí de Güell (Gósol)</p>

CELLERS

Imatge 67: Diferents cellers de les cases documentades.

			
<p>Vilariquer (tina i celler) (Montclar)</p>		<p>Cal Sastret (Montclar)</p>	<p>Fígols (Montmajor)</p>
			
<p>Agut (Montmajor)</p>	<p>Vilamarí (Avià)</p>	<p>El Quer Lluelles (Montmajor)</p>	
			
<p>Tubau (Frontanyà)</p>	<p>Cal Sastret</p>	<p>Torrabadella (Montmajor)</p>	<p>Vilaseca (Montmajor)</p>
			
<p>Carol (Montmajor)</p>	<p>El Quer (Montmajor)</p>	<p>Vilamarí (Avià)</p>	

Imatge 68: Pesos de premsa de biga. Premses de vi.

			
Sorba Vell (Montmajor)	Vilamarí (Avià)		
			
Carol (Montmajor)	Fíguls (Montmajor)	Agut (Montmajor)	Vilaseca (Montmajor)

Imatge 69: Restes d'un trull d'oli.

Fàbrega (Casserres)

REBOST

Imatge 70: exemples de rebosts.

			
Mateus, Plata	Xeringa	Cal Tampanada. Gósol	Punis, Saldes
			
Vilariquer			
			
Tubau	Tampanada		Mateus
			
Caixes de la sal.			

Imatge 71: Piques d'oli.

GRANERS

Imatge 72: Diferents exemples de graners a les golfes.

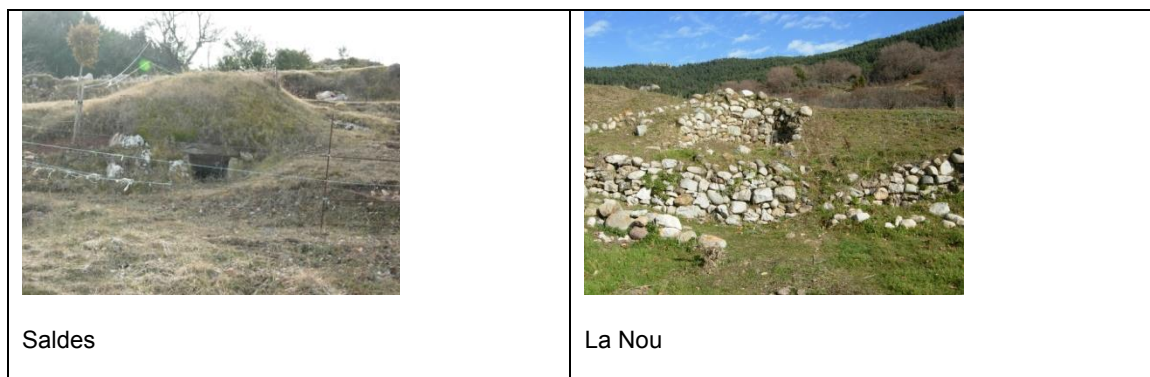

Imatge 73: Exemples d'assecadors.

TRUMFERES

Imatge 74: Trumferes de l'alt Berguedà.

ESPAI ENTRADA

Imatge 75: Exemples d'entrades.

Imatge 76: L'espiell.

LA SALA

Imatge 77: Exemples de sales del Berguedà.

Mateus (Sagàs)

Ballaró (Olvan)

Boixadera dels Bancs (Montmajor)

Quer de Lluelles (Montmajor)

Torradella (Montmajor)

Puigercós (Borredà)

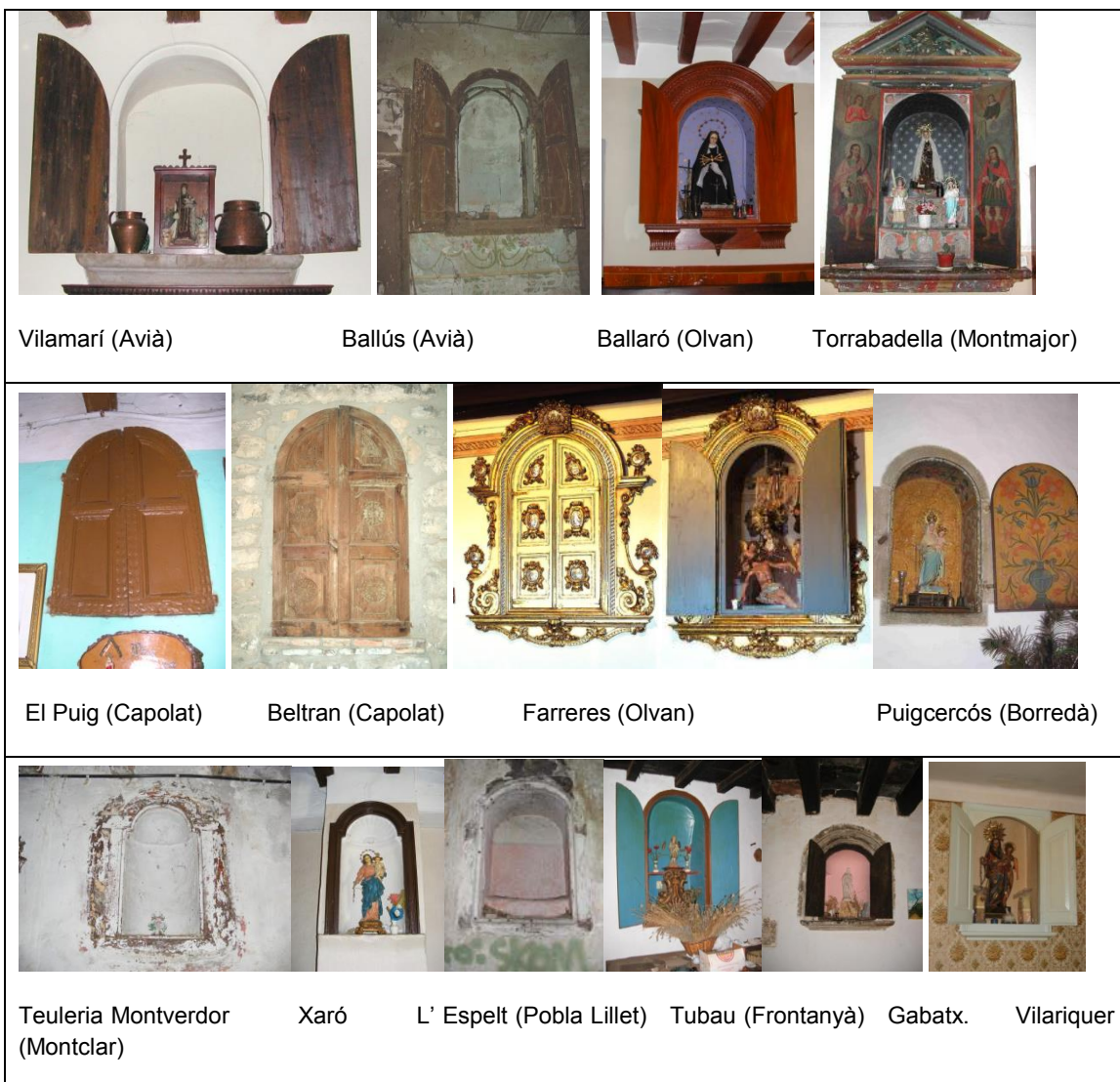
Tubau (Sant Jaume de Frontanyà)

L'Espelt (La Pobla de Lillet)

Imatge 78: Exemples de capelletes a la sala.

Imatge 79: Exemples de rellotges a la sala.

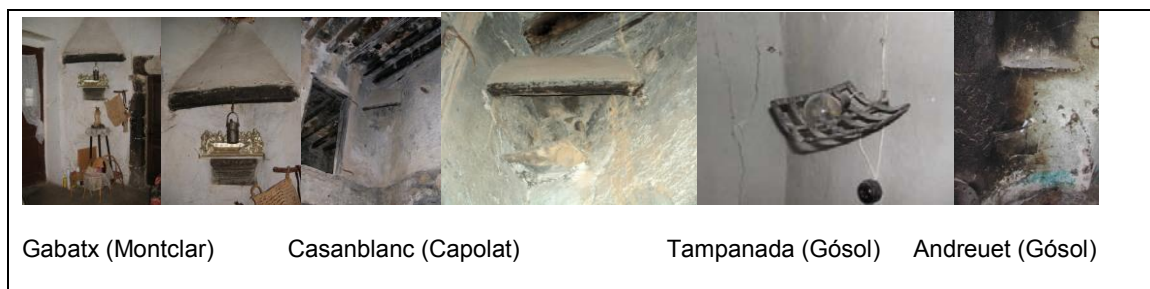
Imatge 80: Exemples d'aigüera escudeller a la sala.

Imatge 81: Exemples de pica rentamans a la sala.

Imatge 82: Exemples de teieres a la sala.

Imatge 83: Exemples de ventall de taula a la sala.

Quer de Lluelles.

Imatge 84: Exemples de festejadors a les finestres de la sala.

Vilanova.

Boixadera dels Bancs.

LA CUINA

Imatge 85: Cuines de fogons de pedra.

Imatge 86: Exemples d'armari dels fogons.

La Rovira, cal Mas vell, El Puig.

Les Llenes, Andreuet.

Ponis de Feners, Boixadera del Cint, Mateus.

Montclús, La Closa, Torneula, Runers, Curtichs

Quer de Lluelles, Cal Macià

Imatge 87: Exemples de cuina de fogons sobre estructura d'obra.

Imatge 88: Exemples de cuines econòmiques i poêles.

Imatge 89: Exemples d'aigüeres escudeller a la cuina.

Les Llenes, La Tor (La Nou), El Molinot, La Rovira, Quer Lluelles

Vilajoana, Sull, Gragés, cal Macià

Mateus Beltran, Sarga, El Puig

Montorsí, La Closa, Teuleria Montverdor, Cubinsà

Boixadera del Cint, El Bruc, Torradabella, Pasquina, Cal Mas Vell (data 18--)

Imatge 90: Exemples de piques de pedra.

La Mesquita, La To de La Nou, Capolat

Andreueta, Tampanada, Cal Quel, Casancots

Imatge 91: Escudellers i platers.

Plater escorredor o escorreplats

Cal Xeringa, Cal Tampanada, Cal Ponis.

Imatge 92: Exemples de brocs de desguàs de la pica.

La Tor Montclar. La Vila

Imatge 93: Exemples de bugaders de cendres.

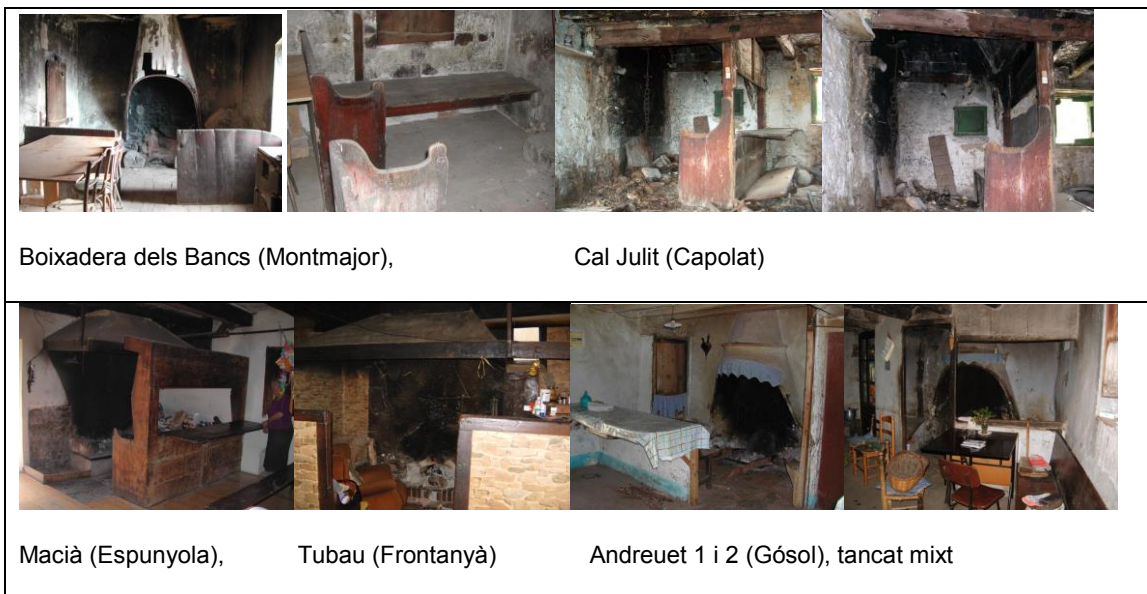
Cal Xeringa (Gósol), Mateus (Sagàs), Les Llenes (Saldes), Sala de Biure (Sagàs), Vilanova (Avià)

ELEMENTS DEL FOC A TERRA

Imatge 94: Exemples de focs tancats entre envans

Imatge 95: Exemples de focs tancats per escons.

Imatge 96: Exemples de cremalls.

Una cadena amb tres ganxos

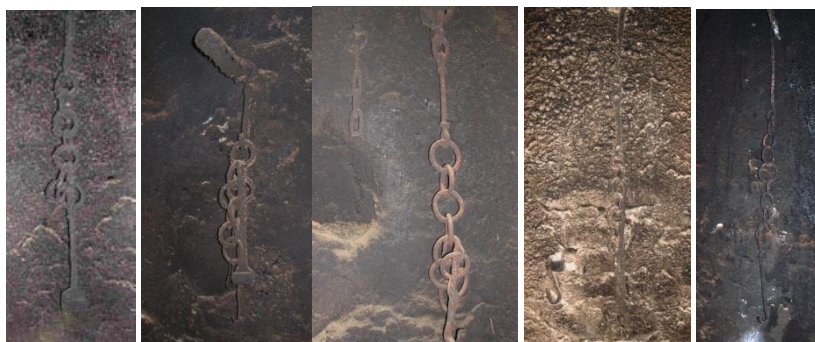
Vilella (Capolat), Tubau (Frontanyà)

Una cadena amb dos ganxos

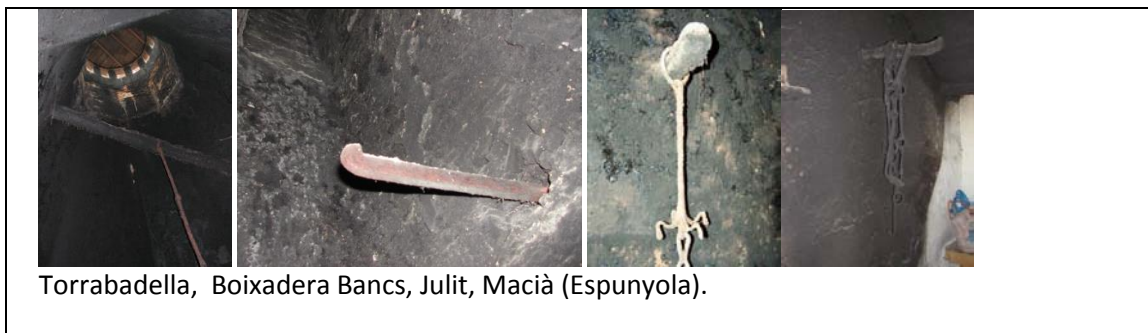
Torrabadella (2)(Montmajor), Puig de la Torre (Capolat), Julit (Capolat), Sorribes (Capolat), Quer (Montmajor), La Rovira (Avià)

Cadena amb un ganxo

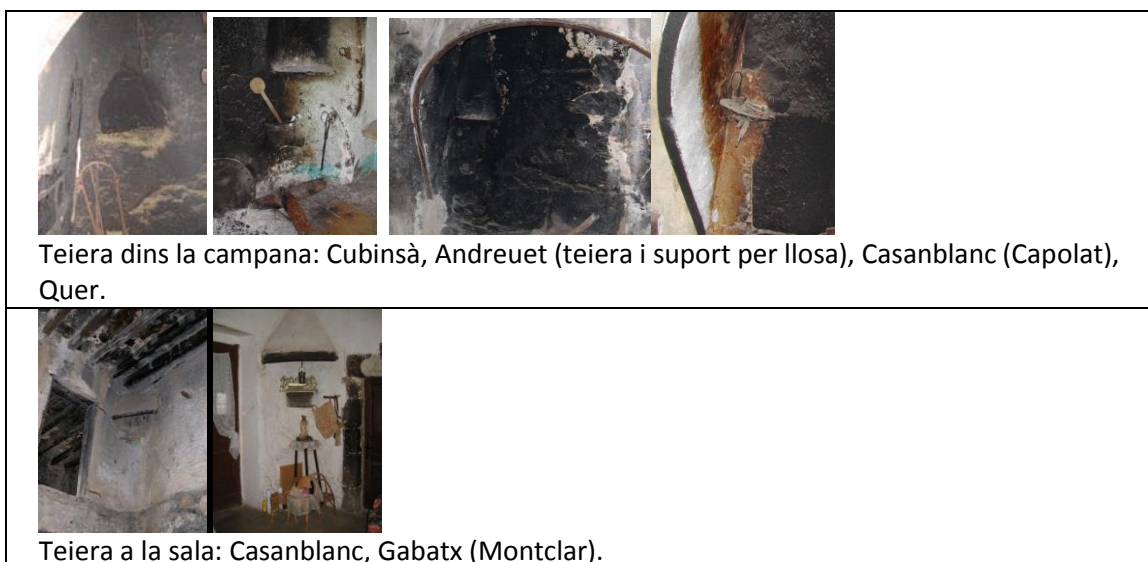

Andreuet 1, Trasserra (Capolat), Cubinsà (Avià), Turrielles (Espunyola), Mateus (Sagàs).

Imatge 97: Clau i barra dels cremalls

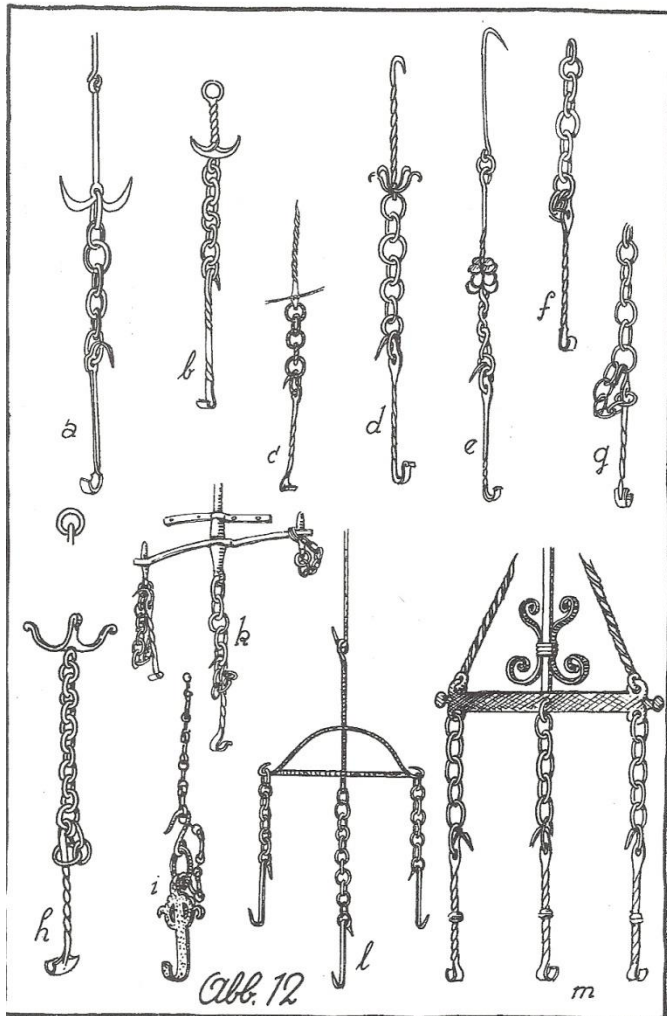

Imatge 98: Teieres dins la campana del foc.

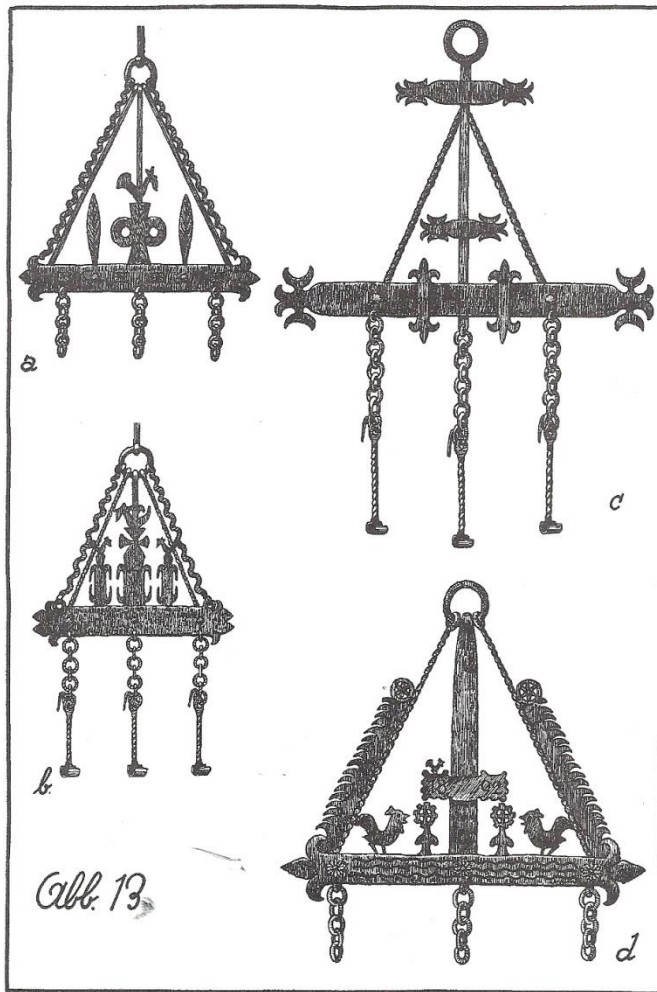

Imatge 99: Exemples dels ferros del foc.

Imatge 113: Dibuixos de diversos cremalls documentats per Krüger a la zona dels Pirineus. (Krüger, F., 1996, primera edició de 1936: 166)

Imatge 114: Dibuixos de diversos cremalls documentats per Krüger a la zona dels Pirineus. (Krüger, F., 1996, primera edició de 1936: 167)

CAMBRES

Imatge 125: Exemples de cambres per dormir.

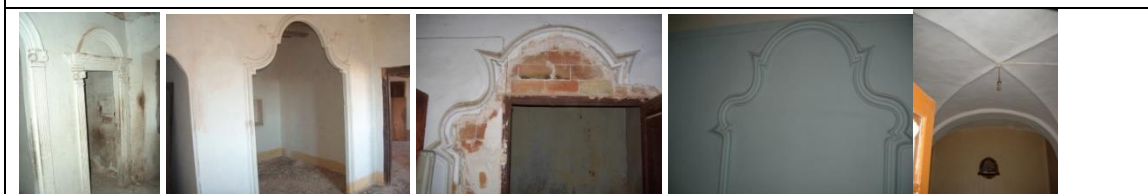
Imatge 126: Exemples de cambres amb alcova.

Olvan, Teuleria Montverdor, cal Castanyer

Torrabadella (Montmajor). Espunyola.

Capolat. Espunyola.

Tubau, cal Tampanada, Cellers

COMUNES

Mateus. La To. Andreuet. Ballús. Vilamarí.

Casancots, comuna afegida a la façana. Cal Quel, comuna afegida dins l'eixida.

Imatge 127: Comunes.